

Implementační projekt Efektivní podpora lidí s poruchou osobnosti v ČR
Konference sociální psychiatrie

6. října 2023, Ústí nad Labem

Mgr. Ondřej Krupčík
Koordinátor odborných aktivit

**Financováno
Evropskou unií**

Registrační číslo projektu: CZ.03.02.02/00/22_031/0001468

Základní informace o projektu

Název: Efektivní podpora lidí s poruchou osobnosti

Realizátor: Národní ústav duševního zdraví

Trvání: 2023–2027 (48 měsíců)

Financování: Operační program Zaměstnanost plus (41.7 mil Kč)

Primární cílové skupiny: Lidé s projevy emočně nestabilní/hraniční PO, profesionálové

Základní problém: Malá dostupnost efektivních způsobů léčby, nedostupnost metodik a vzdělání

Cíl: Zefektivnit služby na zdravotně–sociálním pomezí pro lidi s HPO nebo v jejím riziku v ČR, tzn. na základě nové metody (DBT) efektivně využít současné personální zdroje

Co vznikne:

- Pět? multidisciplinárních týmů poskytujících ambulantní DBT program
- Dvě metodická školící pracoviště

Současná situace

Nejčastěji léčenou PO je HPO (Volkert, Gablonski & Rabung, 2018, ÚZIS ČR, 2023).

HPO má výrazný dopad na kvalitu života

- Projevy: Emoční nestabilita, nestabilita v běžném životě (vztahy, práce...), nevyvinutý obraz sebe sama, chronické pocity prázdnoty, strach z opuštění, impulzivita, záchvaty hněvu aj.
- V průběhu života: 10 % dokoná sebevraždu, 80 % se o sebevraždu pokusí, 70 % se sebepoškodí, 80 % má problém se závislostí nebo s užíváním látek, u 80 % se objevují úzkostné poruchy, u 30 % posttraumatická stresová porucha (Kienast et al., 2014, Pagura et al., 2010, McGirr, 2009, Tomko et al., 2014).

HPO v zahraničí

- 10 % ambulantních psychiatrických pacientů
- 20 % těch, kteří vyžadují akutní psychiatrickou hospitalizaci (Zimmerman, Rothschild & Chelminski, 2005).

HPO v ČR

- Téměř 12 tis. pacientů s dg. F60.3 v ambulantní psychiatrické léčbě v roce 2021.
- Celkem 6 tis. jiných poruch osobnosti ze skupiny F6 v ambulantní psychiatrické léčbě v roce 2021.
- Ukončeno více než 900 hospitalizací s dg. F60.3. v roce 2021 (ÚZIS ČR, 2023).
- Celkem 11 % klientů CDZ II mělo dg. F6, **aktuálně v některých CDZ až 25-30 % klientů.**
- **Malá dostupnost specifické léčby; podpora obecného typu bez uspokojuvých výsledků, často se opakuje, a to s vysokými náklady; stigmatizace a nálepkování ze strany profesionálů, posilování problémového chování aj.** (Bender et al., 2001, Praško et al., 2001, Linhartová, 2022, Volkert, Gablonski & Rabung, 2018).

Současná situace z kvalitativního pohledu (výběr z předprojektové analýzy)

Nedostupnost služeb

Pracovník ve zdravotnictví (situace): „Současný stav považuju za tragédii, nejenom pro ty lidi, kteří nesmírně trpí, ale i pro společnost. Jsou to kvalitní lidi, o který přicházíme, protože jsou brzděný v jejich rozvoji. Disharmonický vývoj začíná už ve 13 letech, tzn. děcka tady trpí od 13 let...“

Klient (nepřijetí do léčby): „Jakmile viděli, že máte poruchu osobnosti, tak jste okamžitě vypadli, protože vy jste ten problémovej, kterej to tam rozvrátí, my vás nechceme...“

Klient (nespecifická podpora): „Smíšená skupina kde někdo řeší manželské rozvody mě vůbec nezajímala a nerozuměla jsem tomu. Potřebovala jsem lidi, kteří jsou na tom podobně jako já, aby mi někdo rozuměl, abych z toho mohla čerpat...“

Pracovník ve zdravotnictví (čekací doba): „Klient by potřeboval, aby nemusel čekat na DBT program tak strašně dlouho (12-18 měsíců). Aby se o něm dozvěděl včas, aby do něj mohl nastoupit...“

Nedostupnost metodik a vzdělání

Pracovník CDZ (specifické potřeby CS): „Klienti s HPO patří stabilně do našeho okruhu klientů. V poslední době ale narůstá počet mladistvých s touto diagnózou, případně s projevy emoční nestability. Tito klienti potřebují vzhledem ke svému věku specifický přístup...“

Pracovník ve zdravotnictví (systém): „Je potřeba, aby DBT u nás byla dostupná jako standard. Je potřeba zrychlit ten proces vzdělávání...“

Pracovník ve zdravotnictví (vzdělání): „My nemáme výcvik v DBT... Snažíme se v tom rozvíjet a pracovat s tím zodpovědně, studujeme nějaký materiály na YouTube ve videích...“

Klient (kritika): „KBT a DBT zrovna není můj šálek kávy a víc mi sedí právě partnerský dialog s terapeutem než ty úkoly...“

Aktivity projektu

I. Analýza, expertiza, diseminace

- Implementační analýza
 - Zmapování průchodu CS systémem služeb na základě dat NRHZS,
 - Kvalitativní mapování potřeb (klienti a rodiny),
 - Analýza současné situace (poskytovatelé)
 - Analýza zahraničních zkušeností
- Činnost expertních platforem

II. Příprava intervenčních pracovníků a odb. týmu

- Intervenční pracovníci podstoupí „DBT Intensive Training“ zajištěný British Isles DBT Training (Wales)
- Zahraniční stáže

III. Implementace a pilotáž

- Pilotní provoz intervenčních týmů
- Metodické vzdělávací pracoviště
 - Metodika komplexního ambulantního programu
 - Vzdělávací program zaměřený na rozšíření kompetencí (100 osob nad 40 hodin)
 - Vzdělávací kurz pro rozšíření informovanosti (150 osob do 40 hodin)

IV. Evaluace

- Mj. ověření účinnosti (klinické a sociální dopady) a efektivity (účinnost ve vztahu k nákladům)

Pilotní provoz intervenčních týmů

- Metodické-vzdělávací a intervenční pracoviště (NUDZ)
- Čtyři? partnerská intervenční pracoviště (CDZ)
- Start na jaře 2024

Edukační skupiny (955 osob do 40 hodin)

- V jednom běhu 5 setkání v délce 90 minut zhruba po 15 klientech

Komplexní ambulantní DBT program (40 osob nad 40 hodin)

- CS: Dle struktury obtíží odpovídajících kategorií emočně nestabilních poruch
 - osoby ve věku 18+ let v riziku, nebo rozvinuté fázi a blízcí
 - osoby ve věku 14-18 let s tzv. disharmonickým vývojem osobnosti a blízcí

Základní moduly DBT programu

Individuální terapie	Trénink dovedností ve skupině
Telefonický koučink	Konzultační tým terapeutů

Modelové personální složení týmu

Psychiatr

Psycholog

Zdravotní sestra

Sociální pracovník

Peer konzultant

Realizační tým (výběr)

Pozice	Pracovník
Odborný garant	Pavla Linhartová (FN Brno)
Koordinátor odborných aktivit	Ondřej Krupčík (NUDZ)
Metodikové	Martin Horký (FN Brno) Monika Radimecká (FN Brno) Adéla Látalová (FN Brno) Jan Taubner (Kaleidoskop)
Experti čeští	Eliška Hrbková (PN Bohnice) Renata Tumlířová (Kaleidoskop) David Havelka (DPN Opařany) Barbora Žižková (Nejsem psychopat) Karel Riegel (VFN Praha)

Děkuji za pozornost!

Ondrej.Krupcik@nudz.cz

